

Sygn. akt III C 166/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 lutego 2016 r.

Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, Wydział III Cywilny,

w składzie: Przewodniczący – SSR Magdalena Głogowska,

Protokolant: Paulina Kucharska,

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2016 r. w Szczecinie,

na rozprawie,

sprawy z powództwa Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. (...)z siedzibą w G.

przeciwko L. S.

o zapłatę,

oddala powództwo.

Sygn. akt III C 166/15

Uzasadnienie wyroku w postępowaniu uproszczonym

W dniu 05 lutego 2014 r. powódka Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. (...) z siedzibą w G. reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika wytoczyła przeciwko L. S. powództwo o zapłatę wnosząc o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 2.339,46 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 05 lutego 2014 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu wg norm przepisanych, w tym kosztami: opłaty sądowej od pozwu w kwocie 30 zł, zastępstwa procesowego w kwocie 600zł, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17zł i opłaty manipulacyjnej w EPU w kwocie 0,54 zł.

Uzasadniając żądanie wskazano, że roszczenie dochodzone jest na podstawie umowy pożyczki z dnia 20 lipca 2010 r. udzielonej w kwocie 3.900zł, która nie była spłacana w terminie, wobec czego powódka wypowiedziała umowę wysyłając wypowiedzenie na adres podany przez pożyczkobiorczynię w okresie obowiązywania pożyczki, a wcześniej wzywała pozwaną do dobrowolnego uregulowania zadłużenia wysyłając pismo na adres wskazany przez pozwaną jako obowiązujący zgodnie z jej deklaracją, a zatem do miejsca jej normalnej, stałej aktywności.

Jak wskazano w piśmie strony powodowej z dnia 28 lutego 2015 r. pozwana, wbrew przyjętemu na siebie zobowiązaniu, nie dokonała spłaty pożyczki w ustawowym terminie i to jej oczywiście niewłaściwe i niesumienne postępowanie doprowadziło do tego procesu i kosztów z niego wynikających. Pozwana została wezwana do zapłaty, miała zatem możliwość uniknięcia sytuacji, w której wierzyciel zmuszony jest poszukiwać zaspokojenia swej należności na drodze postępowania sądowego, co wiąże się z koniecznością poniesienia przez wierzyciela kosztów procesu i profesjonalnego pełnomocnika, które winny w ostatecznym rozrachunku w całości obciążać pozwaną, jako stronę przegrywającą.

Po wydaniu nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym sprawę przekazano tutejszemu sądowi.

Opiekun prawny pozwanej R. C. wniósł o oddalenie powództwa. Wskazał, że jego pozwana matka jest osobą psychicznie chorą - cierpi na otępienie w chorobie Alzheimera i od 08 kwietnia 2014 r. przebywa na leczeniu

psychiatrycznym w Zakładzie (...) – (...) w N.. Podniósł także brak zdolności matki do czynności prawnych. Po przekazaniu sprawy do sądu właściwości ogólnej podtrzymał swoje stanowisko wskazując, że jego matka została ubezwłasnowolniona i nadal przebywa w zakładzie.

Strona powodowa zaprzeczyła temu, aby pozwana nie posiadała zdolności do czynności prawnych w dacie zaciągnięcia zobowiązania dochodzonego pozwem wskazując, że dane o chorobie pozwanej datowane są na 2013 r., a pożyczka została zawarta w 2010 r., natomiast orzeczenie o ubezwłasnowolnieniu nie ma mocy wstecznej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 23 lutego 2015 r. sygn. akt I Ns 170/14 wydanym w sprawie z wniosku R. C., prawomocnym z dniem 17 marca 2015 r. ubezwłasnowolniono całkowicie z powodu zaburzeń psychicznych uczestniczkę postępowania L. S., córkę A. i K., ur. (...) w M., PESEL (...), przebywającą w Zakładzie (...) w N..

Dowód: odpis prawomocnego postanowienia k. 86, 91, wnioski k. 21.

Prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 18 czerwca 2015 r. sygn. akt III RNs 73/15 ustanowiono opiekę prawną dla całkowicie ubezwłasnowolnionej L. S. i obowiązki opiekuna prawnego powierzono jej synowi R. C. zamieszkałemu w S. przy ul. (...).

Dowód: odpis prawomocnego postanowienia k. 92, 99.

Przed ubezwłasnowolnieniem pozwana chorowała. Zdiagnozowano u niej otępienie w chorobie Alzheimera. W zaświadczeniu lekarskim z dnia 16 kwietnia 2014 r. wskazano, że u pacjentki od ponad roku nawracają zaburzenia funkcji poznawczych, obserwuje się postępującą deteriorację intelektualną, pacjentka jest niesamodzielna, wymaga stałej opieki innych osób.

Od dnia 08 kwietnia 2014 r. pozwana przebywa w Zakładzie (...) w N.. W skierowaniu do wymienionego zakładu wskazano, że osoba badana (pозwana) zagraża bezpośrednio własnemu życiu lub zdrowiu innych osób, wymaga bezwzględnie opieki całodobowej i jest niezdolna do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych z powodu choroby psychicznej.

Dowód: zaświadczenie o stanie zdrowia k.18, skierowanie do zakładu k.19-20.

Umowę pożyczki konsumenckiej nr (...) pozwana zawarła z powódką w dniu 20 lipca 2010 r. na kwotę 3.900zł na okres od 20 lipca 2010 r. do 16 lipca 2015 r. z ratalną formą spłaty (60 rat) i oprocentowaniem umownym zmiennym, wynoszącym w dniu zawarcia umowy 17,5 %. W przypadku nieterminowej spłaty pożyczki przewidziano odsetki naliczane od przeterminowanego kapitału, a od dnia wniesienia pozwu od całego przeterminowanego zadłużenia, w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP. (...) zastrzegł sobie prawo do wypowiedzenia umowy z trzydziestodniowym terminem wypowiedzenia i postawienia całej pożyczki wraz z odsetkami w stan natychmiastowej wymagalności w przypadku stwierdzenia, że warunki udzielenia pożyczki nie zostały dotrzymane, a także, gdy nie zostały zapłacone pełne raty co najmniej za dwa okresy płatności, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy listem poleconym do zapłaty zaległych rat w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania, pod rygorem wypowiedzenia umowy. Pożyczkobiorcę obciążono także kosztami windykacyjnymi, związanymi z dochodzeniem zapłaty w razie nieterminowej spłaty.

W przedmiotowej umowie pożyczki wpisany został następujący adres zamieszkania pożyczkobiorcy L. S.: (...)-(...) S., ul. (...)/B.

W deklaracji członkowskiej z dnia 17 marca 2010 r. L. S. wpisała następujące swoje adresy - adres stałego zameldowania: (...)-(...) S., ul. (...) oraz adres do korespondencji: (...) S., ul. (...).

W dniu 17 lipca 2013 r. w imieniu powódki wystosowano dla pozwanej wezwanie do zapłaty wskazując, że na dzień 17 lipca 2013 r. łączna wysokość przeterminowanego zadłużenia wynosi 189,68 zł, w tym 86,52 zł z tytułu kapitału pożyczki, zakreślając 7 dni na uregulowanie zadłużenia z zagrożeniem wdrożenia windykacji terenowej przez firmę zewnętrzną i obciążenia pozwanej kwotą 150 zł, a także wypowiedzenia umowy pożyczki. Wskazane pismo wysłano na adres przy ul. (...) w S..

W ostatecznym wezwaniu do zapłaty z dnia 19 sierpnia 2013 r., przeznaczonym dla pozwanej i wysłanym również na ul. (...) w S., określono zadłużenie przeterminowane pozwanej łącznie na kwotę 302,83 zł, w tym 157,37 zł z tytułu kapitału i zakreślono termin 7 dni na uiszczenie zapłaty z zagrożeniem, jak we wcześniejszym piśmie.

Wg informacji uzyskanych od windykatora, podczas wizyty osobistej w lipcu 2013 r. windykator nie zastał pożyczkobiorcy i pozostawił zawiadomienie o stanie zadłużenia. Wysokość salda przeterminowanego przekazanego do windykacji terenowej określono na kwotę 340,13 zł i 150 zł tytułem opłaty za windykację miękką.

W dniu 02 września 2013 r. również na adres przy ul. (...) w S. wysłano dla pozwanej wypowiedzenie umowy, wobec zaprzestania terminowej spłaty zadłużenia z informacją, że cała niespłacona część pożyczki wraz z należnymi odsetkami zostanie postawiona w stan natychmiastowej wymagalności z upływem 30 dni od dnia doręczenia wypowiedzenia. Jednocześnie wezwano do dobrowolnej spłaty całej wymagalnej zaległości wraz z odsetkami i kosztami w ww. terminie, tj. kwoty 303,80 zł, w tym 157,37 zł z tytułu zaległego kapitału, 55,96 zł z tytułu odsetek umownych, 2,53 zł z tytułu odsetek karnych i 87,94 zł z tytułu kosztów windykacji.

Powódka wyliczyła, że na dzień 05 lutego 2014 r. zadłużenie pozwanej z tytułu przedmiotowej umowy wynosi 2.339,46 zł, w tym 2.106,31 zł z tytułu kapitału pożyczki.

Dowód: umowa pożyczki k.41-42v, regulamin k.43-44, wypowiedzenie umowy k.45, dowód nadania k.46-46v, uchwały k.47-48, statut (...) k.49-55v, deklaracja członkowska L. S. k.56, rozliczenie wysokości zadłużenia k. 57-58, aktualny plan spłat k.59-60, ostateczne wezwanie do zapłaty z dnia 19 sierpnia 2013 r. z dowodem nadania k. 61-62, wezwanie do zapłaty z dnia 17 lipca 2013 r. z dowodem nadania k.63-64v, dowód wypłaty kwoty 1.150 zł k.65, wykaz operacji k. 66-71v, informacja z 05.02.2014r. k.72, tabela prowizji i opłat k.73-74, raport spłaty na dzień 05 lutego 2014 r. k.75.

Nie przedstawiono dowodu doręczenia pozwanej któregośkolwiek z podanych wyżej wezwań do zapłaty ani wypowiedzenia umowy. /bezsporne/

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się nieuzasadnione i zostało oddalone na podstawie art. 5 kodeksu cywilnego.

Zgodnie z treścią art. 5 k.c., nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Powód dochodził swojego roszczenia z tytułu umowy pożyczki konsumenckiej.

Zgodnie z treścią art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości, że pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy pożyczki z dnia 20 lipca 2010 r., gdyż powódka przedłożyła umowę w tym przedmiocie, z podpisami obu stron.

Z uwagi na szczególną sytuację podmiotową po stronie pozwanej, a mianowicie okoliczność, że do postępowania sądowego wstąpił opiekun prawny w związku z wydanym w stosunku do pozwanej już po wniesieniu pozwu

orzeczeniem z dnia 23 lutego 2015 r. prawomocnym z dniem 17 marca 2015 r. o całkowitym ubezwłasnowolnieniu pozwanej, z dużą ostrożnością należy oceniać fakty przedstawione przez powódkę, w szczególności w aspekcie tego czy i które z nich mogą być uznane za bezsporne lub przyznane, wobec braku wyraźnego zaprzeczenia i niewypowiedzenia się o nich przez stronę pozwaną.

Opiekun prawny, reprezentując podopieczną, dokonuje w jej imieniu czynności prawnych i procesowych. Uwzględniając rolę opiekuna i jego rzeczywisty wpływ na sytuację prawną podopiecznego ustawodawca wprowadził ograniczenia wynikające z art. 156 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (dalej k.r.o.) w zw. z art. 175 k.r.o. poprzez obowiązek uzyskiwania zezwolenia sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku podopiecznego. Nie jest zatem tak, że opiekun prawny może samodzielnie i skutecznie składać oświadczenia woli oraz podejmować wszelkie decyzje dotyczące osoby pozostającej pod opieką. Opiekun prawny nie jest również następcą prawnym podopiecznego, a zatem zobowiązania podopiecznej nie są zobowiązaniami opiekuna i to nie on za nie odpowiada. W tym kontekście z dużą ostrożnością należy oceniać, z uwagi na konieczność poszanowania prawa do obrony osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie, oświadczenia procesowe jej reprezentanta lub ich brak. Ten ostatni, bowiem może nie być w stanie przedsięwziąć linii obrony pozwanej w taki sposób, w jaki uczyniłaby to ona sama, gdyby zachowała zdrowie psychiczne i pełną zdolność do czynności prawnych. W szczególności dotyczy to wykazania, jaką kwotę pozwana spłaciła z tytułu udzielonej jej pożyczki oraz czy i jakie czynności w stosunku do pozwanej podjęła powódka przed wniesieniem pozwu. To pozwana zaciągnęła zobowiązanie i to ona dysponowała dokumentami dotyczącymi zawartej umowy oraz dowodami spłaconych rat, a jak wynika z oświadczenia R. C. ujętego we wniosku o ubezwłasnowolnienie (k. 21) pozwana nie mieszkała wówczas z synem (obecnie opiekunem prawnym), lecz mieszkała w S., gdzie próbowała prowadzić samodzielne życie po odejściu jej współmałżonka w 2007 r.

W tej szczególnej w niniejszej sprawie sytuacji, w której równość stron i kontrydiktoryjność doznają obiektywnych ograniczeń, strona pozwana pozostaje na ewidentnie słabszej pozycji. Zatem od strony przeciwnej, będącej profesjonalistą, wymaga się odpowiedniej miary staranności, takiej, by poprzez działania powódki nie tylko urzeczywistniony został jej uzasadniony interes, ale także, by nie doznał uszczerbku uzasadniony interes strony słabszej.

Analiza zgromadzonego materiału dowodowego w postaci dokumentów poddaje w wątpliwość prawidłowość działania powódki w postępowaniu przedsądowym, poczynając od wystosowanych do pozwanej wezwań do zapłaty, a kończąc na wypowiedzeniu jej umowy pożyczki z postawieniem całej należności w stan natychmiastowej wymagalności.

Zwrócić należy uwagę, że powódka nie przedłożyła sądowi dowodów doręczenia pozwanej każdego z wezwań do zapłaty, jak również dowodu doręczenia pozwanej wypowiedzenia umowy, a zatem nie wykazała faktu i daty skutecznego jej wypowiedzenia przed wytoczeniem powództwa. Idąc dalej trzeba wskazać, że adres, na który wystosowano do pozwanej oba wezwania do zapłaty oraz wypowiedzenie, nie znajduje żadnego uzasadnienia, gdyż nie wynika z treści dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w szczególności przedłożonych przez stronę powodową. Adres, na który wysyłano do pozwanej korespondencję przedsądową jest odmienny od tego, który strony określiły w umowie pożyczki, jak również od tych, które pozwana wskazała w deklaracji członkowskiej. W żadnym z powołanych dokumentów nie widnieje ulica (...) w S., jako adres, pod którym pozwana przebywa, mieszka, czy też odbiera korespondencję. W konsekwencji, brak było podstaw do przyjęcia, że pozwana została powiadomiona o stanie zadłużenia i wezwana do dobrowolnej zapłaty z zagrożeniem wypowiedzenia umowy i postawienia pożyczki w stan natychmiastowej wykonalności. Strona powodowa, jak dotąd, wykazała fakty przeciwne tym, które podnosiła w treści pozwu i dalszych pism twierdząc, że to pozwana, będąc powiadomioną i wezwaną do zapłaty zadłużenia, nie uczyniła tego powodując konieczność wytoczenia procesu oraz poniesienia przez powódkę kosztów z tym związanych.

Nie może budzić wątpliwości, że od podmiotu profesjonalnie zajmującego się udzielaniem pożyczek, a do takich podmiotów powódka należy, wymaga się starannego działania, a także uczciwego postępowania i to zarówno w aspekcie uczciwości kupieckiej, jak i w postępowaniu wobec konsumenta, będącego podmiotem słabszym.

Analiza zgromadzonego materiału dowodowego daje podstawy do przyjęcia, że powódka nie dochowała należytej staranności w relacjach z kontrahentem (pозwaną), gdyż dwukrotnie wysłała wezwania na błędny adres, po czym dokonała wypowiedzenia umowy, również wysyłając oświadczenie na ten adres. Zaległość na dzień wypowiedzenia umowy nie była przy tym kwotą znaczną - wynosiła łącznie 303,80 zł.

Nie można wykluczyć, że gdyby powódka podjęła jakiegokolwiek kroki w celu ustalenia czy korespondencja przeznaczona dla pozwanej została prawidłowo wysłana i czy adresat miał obiektywną możliwość zapoznania się z jej treścią, a następnie wznowiła działania przedprocesowe w przypadku ustalenia, że adres jest nieprawidłowy (na dzień zamknięcia rozprawy sąd nie dysponuje materiałem pozwalającym przyjąć, że adres przy ul. (...) został podany przez pozwaną - brak na to dowodu, a zgromadzono dowody przeciwne), doszłoby do spłaty zaległych rat, a przynajmniej pozwana mogłaby się ustosunkować do wezwania, czego - wg aktualnego na dzień orzekania stanu materiału dowodowego - pozwanej nie umożliwiono.

Nie można również wykluczyć, że w dacie powstania zaległości w spłacie pożyczki pozwana już się borykała z problemami zdrowotnymi, które doprowadziły następnie do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia. Gdyby podjęto próbę wysłania korespondencji na adres widniejący w umowie, jako adres zamieszkania pozwanej oraz w deklaracji członkowskiej, jako adres jej zameldowania, byłaby szansa na odebranie korespondencji przez domownika, albowiem opiekun prawny pozwanej mieszka pod tym adresem (ul. (...) S.) i zareagowanie na sytuację dotyczącą matki. Gdyby wysłano korespondencję na podany przez pozwaną adres do doręczeń, być może sama pozwana by ją odebrała i zwróciła się o pomoc w rozwiązaniu problemu.

Wobec braku danych, aby takowe czynności przedsięwzięto przyjąć należało, że strona powodowa nie dochowała należytej staranności przy wykonywaniu przysługujących jej uprawnień i w konsekwencji naruszyła zasady współzycia społecznego w postaci zasady starannego i uczciwego postępowania, uczciwości kupieckiej, dobrych obyczajów, a także zasadę zaufania do podmiotu profesjonalnego i nienadużywania silniejszej pozycji. W konsekwencji sąd uznał, że roszczenie dochodzone w niniejszej sprawie nie zasługiwało na ochronę prawną z powodu nadużycia prawa, o którym mowa w art. 5 k.c. i orzekł, jak w sentencji.